

Nr 760

Av herr Ohlin m. fl., i anledning av Kungl. Maj:ts proposition, nr 148, med förslag till lag angående ändring i lagen den 25 september 1953 (nr 603) om motverkande i vissa fall av konkurrensbegränsning inom näringslivet m. m.

I Kungl. Maj:ts proposition nr 148 har i anledning av det betänkande som 1954 års priskontrollutredning avgivit framlagts förslag till ändrad lagstiftning om motverkande av konkurrensbegränsning inom näringslivet och till lag om uppgiftsskyldighet rörande pris- och konkurrensförhållanden.

Förslaget till lagstiftning mot konkurrensbegränsning innebär i första hand att möjligheten att ingripa mot konkurrensbegränsning skall vidgas, så att den kommer att omfatta icke blott såsom hittills kartell eller monopol utan även andra slag av konkurrensbegränsningar med skadlig verkan. Vidare föreslås att Kungl. Maj:t under vissa förutsättningar skall äga förordna om högsta pris.

Lagförslaget om uppgiftsskyldighet innebär i huvudsak att hittillsvarande uppgiftsskyldighet enligt prisregleringslagen göres permanent och samordnas med uppgiftsskyldighet enligt nuvarande lag om övervakning av konkurrensbegränsning.

Det principiella ställningstagandet i propositionen har till grundtanke att den nuvarande priskontrollen skall upphöra och att man under normala förhållanden, när full varuförsörjning råder, bör helt bygga på principen om fri konkurrens som prisregulator. Till denna grundtanke ansluter vi oss helt.

I enlighet med denna grunduppfattning har vi anslutit oss till förslaget i proposition nr 147 om en beredskapslagstiftning för fall när krig eller krigsfara äventyrar den fulla varuförsörjningen.

Vi anser det också vara ett samhällsintresse att såsom föreslås i den föreliggande propositionen ingripanden skall kunna ske mot sådana företeelser som har konkurrensbegränsande karaktär i fall där skadlig verkan kan påvisas. Där denna skadliga verkan har innebörden att visst pris står i uppenbart missförhållande till kostnaderna och rättelse icke kan vinnas förhandlingsvägen, finner vi befogat, att Kungl. Maj:t tillägges befogenhet att bestämma ett visst högsta pris. Vi tillstyrker alltså en lagstiftning om motverkande av konkurrensbegränsning inom näringslivet i enlighet med den föreslagna lagstiftningen.

Övervakning från det allmännas sida av konkurrensbegränsande förete-

elser och beivrande av skadliga verkningar av sådana företeelser förutsätter, att företagarna har skyldighet att lämna sådana uppgifter som är av vikt för bedömande av huruvida konkurrensbegränsning föreligger eller icke. I föreliggande proposition föreslås en särskild författning rörande uppgiftsskyldigheten för företagare. Det synes oss emellertid som det i propositionen föreslagna stadgandet fått sådan lydelse, att uppgiftsskyldigheten, såsom kommerskollegium framhållit i sitt remissyttrande, skulle bli ganska vittgående och obestämd till sin omfattning. Att så blivit fallet synes bero på att den föreslagna uppgiftsskyldigheten även skulle gälla förhållanden av betydelse för konsumentupplysning i pris- och prisbildningsfrågor. Enligt vår mening bör man söka i lagen närmare ange de två här nämnda, olika ändamålen för uppgiftssamlandet, nämligen å ena sidan sådana uppgifter som behövs för att samhällets organ skall kunna bedöma förekomsten av konkurrensbegränsningar, och å andra sidan sådana uppgifter som erfordras för en saklig konsumentupplysning i prisfrågor. Dessa distinktioner bör alltså komma till uttryck i lagtexten.

Vad gäller det förstnämnda huvudsyftet för uppgiftsinsamlingen — syftet att klarlägga eventuell förekomst av konkurrensbegränsning — anser vi det naturligt att en sådan uppgiftsinsamling sättes in där marknadsstrukturen, antalet konkurrerande företag och varornas beskaffenhet ger anledning att räkna med förekomsten av konkurrensbegränsning som en sannolik möjlighet. Vi föreslår därför ett stadgande av innebörd att företagarna skall ha skyldighet att efter anmaning lämna uppgifter om konkurrensbegränsningar, som berör deras verksamhet, samt om priser, intäkter, kostnader och andra förhållanden i sådana fall då de erfordras för en bedömning av förekomsten av konkurrensbegränsning.

Det är av betydelse att samhället har möjlighet att bedriva en saklig konsumentupplysning i prisfrågor utöver allmänna upplysningar om förekomsten av konkurrensbegränsning. Det är emellertid härvid av ringa sakligt värde att — såsom departementschefen tycks avse med sitt förslag — publicera ett omfattande prismaterial. En konsumentupplysning, som verkligen skall gagna förbrukarna, bör ge dem ökad varukännedom. Utan sådan erhålles icke underlag för en riktig prisbedömning, ägnad att stärka konkurrensens effektivitet.

Bibringandet av ökad varukännedom hos konsumenterna kan ske genom Hemmens forskningsinstitut — dess resurser bör utbyggas härför — eller ett kommande, förstärkt institut för konsumentfrågor. För en dylik konsumentupplysning erfordras uppgifter från företagarna om av dem faktiskt tillämpade varupriser. Den föreslagna författningen bör därför innehålla ett stadgande om uppgiftsskyldighet för företagarna om priser som är erforderliga för den här avsedda sakliga konsumentupplysningsverksamheten.

Vi föreslår alltså att stadgandet i 3 § lagen om uppgiftsskyldighet preciseraras på ovan angivet sätt. Vi vill ytterligare tillägga att om en uppgiftsskyld-

dighet för företagarna i den föreslagna omfattningen utnyttjas, synes detta komma att medföra alltför tunga bördor för dem.

Under återopandande av det anförda hemställer vi,

att riksdagen vid behandlingen av Kungl. Maj:ts proposition nr 148 för sin del måtte besluta att 3 § i lag om uppgiftsskyldighet rörande pris- och konkurrensförhållanden skall erhålla följande lydelse:

»Företagare åligger att till myndighet som Konungen bestämmer efter anmaning lämna uppgift om sådan i anmaningen närmare angiven konkurrensbegränsning, som berör hans verksamhet och har avseende på pris-, produktions-, omsättnings- eller transportförhållanden i riket, och om priser, intäkter, kostnader, vinster och andra förhållanden, där särskild anledning finns att räkna med förekomsten av konkurrensbegränsning samt i övrigt efter anmaning lämna uppgifter rörande priser som anses erforderliga för konsumentupplysningsverksamhet.»

Stockholm den 24 april 1956

Bertil Ohlin

Filip Kristensson
i Osby

Manne Ståhl

Ragnhild Sandström

Wald. Svensson

Gustaf Kollberg

Sven Gustafson
i Göteborg